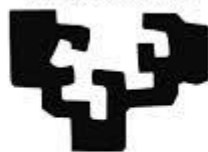

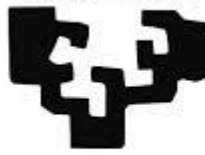
eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

1. TALDEA

- **Amaia Agirre:** *"Negoziazio prozesuak bikote berdinzaleetan, bikote harreman parekideen bidean?"*.
- **Miren Artexe:** *"Bertsolaritzaren transmisioaren eragina Ipar Euskal Herriko gazteen identitatean eta hizkuntza erabileran. Ikerketaren nondik norakoak"*.
- **María Ruiz:** *"Generoa, boterea eta erresistentzia: espetxeratutako emakumeen agentzia landuz"*.
- **Arkaitz Letamendia:** *"La evolución de las formas de protesta política en Euskal Herria, años 1980-2013"*.

**Negoziazio prozesuak bikote berdinzaleetan, bikote
harreman parekideen bidean?**

Laburpena

Euren burua parekidetzat duten bikoteetan gauzatzen diren negoziazio prozesuen inguruan burututako ikerketa bateko¹ ondorio interesgarrienak jasotzen ditu komunikazio honek. Zehazki, genero berdintasunaren bidean egunerokotasunean gauzatzen diren negoziazioen garrantzia ikertzea izan du hizpide ikerketa honek. Horretarako hainbat gai desberdinen inguruan gauzatzen diren negoziazioetan zentratu gara: baliabide ekonomiko eta materialen kudeaketa, zaintza eta etxeko lanen banaketa, maitasun erromantikoaren garrantzia eta norberaren "espazio eta denboraren" banaketa, besteak beste. Ikerketa honetarako erabilitako metodologia kualitatiboa izan da, zehazki, 15 bikote desberdinetan egindako sakoneko elkarrizketak erabili dira, elkarrizketak bakarka egin dira bikotekide bakoitzarekin. Lan honetatik ateratako ondorio interesgarrienetarikoa da parekidetasuna helburu argi bat dela bikote hauentzat baina honek hainbat oztopo topatzen dituela bidetik, hori dela eta, ez da modu berdinean gauzatzen ezta intentsitate berarekin ematen aztertutako esparru guztietan. Oztopo horiek gainditzeko oso tresna eraginkorra da negoziazioa baina, maitasun erromantikoaren ideiarekin topo egiten du honek, ez baitator bikote idealarekin bat, eta parekidetasuna praktikan jartzeko zailtasunak suposatzen ditu.

Hitz gakoak: bikote parekideak, feminismoa, maitasun erromantikoa, genero rola.

¹ Mari Luz Estebanek zuzendutako tesi bat da, Euskara Errektoreordetzako diru-laguntza jaso duena.

**Bertsolaritzaren transmisioaren eragina Ipar Euskal
Herriko gazteen identitatean eta hizkuntza erabileran.
Ikerketaren nondik norakoak.**

Miren Artetxe

Laburpena

Euskararen berreskurapen prozesuan aurrerapen esanguratsuak egin dira gazteen euskararen ezagutzaren gorakadari dagokionez, baina, badirudi ezagutza horretatik erabilerarako jauzian ez dugula asmatzen. Hiztun belaunaldi berriei buruzko azterketek honako hau utzi digute agerian: ezagutzatik erabilerarako tarte hori gainditu nahi bada, hiztun eleaniztunen hizkuntza hautuetan eragiten duten faktoreetan sakonki arakatu beharra dagoela.

Izan ere, beharbada ez dugu bere sakontasunean ulertzen gazte eleaniztun horientzat hizkuntza hautatuak suposatzen duen erronka, haien identitate hautuei begira. Zerk eragiten du, izan ere, gazteen hizkuntz hautuetan? Ikerketa honen helburuetako bat hautu horren ulermenera gehixeago hurbiltzea da, alde batetik.

Ikerketa honen beste helburua, bertsolaritza bezalako praktika kultural batek IEHn gazteen hizkuntza erabileran eragiteko izan dezakeen gaitasuna aztertzea da, kasu zehatz horren azterketatik, modu orokorragoan gazteen hizkuntza erabileran eragiteko tresna berriez jabetu ahal izango garelakoan.

Nire ikerketa-lanean, bertsolaritzaren transmisioak Ipar Euskal Herriko bertsolari gazteen identitatean eta hizkuntza ohituretan izan dezakeen eragina aztertzen dihardut. Bertso-eskolako jardunak eta talde-identitate baten sorrerak eta garapenak norbanakoen identitate eraikuntzan eragina du, eta ezaguna da hizkuntza identitatearen eta portaeraren arteko lotura. Zentzu horretan, bertso-eskolak jarduera komunitate gisa aztertuz, bertsolaritzaren transmisioaren jirako

jarduera linguistiko eta ez linguistikoek gazteen identitate eraikuntzan nola eragiten duten aztertzen ari naiz.

Aurkezpen honetan, beraz, nire ikerketaren helburuak, hipotesiak, marko teorikoa, eta lehen emaitzak aurkeztuko ditut.

Hitz gakoak: hizkuntza erabilera, identitatea, bertsolaritza.

La evolución de las formas de protesta política en Euskal Herria, años 1980-2013

Arkaitz Letamendia

Resumen

En el contexto vasco de las tres últimas décadas, ¿cómo han evolucionado las expresiones del conflicto y la protesta política? Para responder esta cuestión, propongo en primer lugar un ejercicio descriptivo que nos proporcione una caracterización general de la evolución de las formas vascas de protesta. Basándome en la técnica del *Protest Event Analysis* para el periodo 1980-2013, compruebo cómo los repertorios de acción colectiva muestran una naturaleza cada vez más simbólica (parodias reivindicativas, *flash mobs*, *lip dubs*, mosaicos populares) y menos material-confrontativa (bloqueos, sabotajes, atentados). Para dar cuenta de este proceso planteo, en segundo lugar, una hipótesis explicativa. Ésta propone que existe una relación directa entre la naturaleza de los repertorios de acción -más materiales, o más simbólicos- y la naturaleza de los ejes de conflicto, más materiales o simbólicos también. Es decir, planteo que cuanto más material es el eje de conflicto, como es el caso de disputas en torno a la distribución social de la riqueza o a la organización formal estatal del poder político, más material-confrontativos serán los repertorios de acción. Y viceversa: los conflictos puramente simbólico-identitarios, como son los relacionados con el reconocimiento de identidades o culturas inferiorizadas, tenderán a propagar repertorios de acción de corte más simbólico, visual y teatral.

Las conclusiones de mis investigaciones para el caso vasco contemporáneo, sin embargo, no sostienen del todo esta hipótesis de partida. En un contexto de crisis neoliberal, se refuerzan las disputas y cuestionamientos profundos sobre el funcionamiento de lo económico y lo político, tipos de conflicto ambos de corte más material que

simbólico-identitario; pero sin embargo este proceso no se ve acompañado de un aumento de acciones material-confrontativas, sino al contrario: las acciones simbólicas se multiplican. Por ello planteo que para explicar el paso de unos repertorios de acción más confrontativos a otros más simbólicos hemos de fijar la atención en procesos socioculturales de fondo, globales, como la progresiva visualización y centralidad de lo comunicativo en nuestras sociedades; y en el caso vasco en particular el peso de coyunturas políticas específicas que guían la naturaleza de las acciones de protesta, como las relacionadas con el conflicto y el fin de la actividad armada de ETA.

Palabras clave: protesta política, repertorios de acción, acciones material-confrontativas, acciones simbólicas, Euskal Herria.

Generoa, boterea eta erresistentzia: espetxeratutako emakumeen agentzia landuz

María Ruiz

Laburpena

Emakume presoentzat espetxea instituzio sexista, androzentrikoa eta diskriminatzailea dela abiapuntutzat hartuta, eta bertan genero harreman desorekatu jakin batzuk gertatzen eta errepikatzen direla ahaztu gabe, itxialdiak eta askatasun-gabetzeak eragindako zailtasunak eta mugak gainditzeko emakume presoek garatzen eta gauzatzen dituzten estrategiak eta erresistentzia-praktikak aztertuko ditugu. Hala, marko teorikotzat generoari, botereari eta erresistentziari buruzko erreferentzia antropologikoak eta feministak hartuta, kartzelatutako emakumeen agentzia azaleratuko dugu, askotan, gutxietsia eta ezkutatua izan dena. Horretarako, nolabaiteko ongizatea izateko emakumeek espetxe-sisteman aurkitzen eta sortzen dituzten arrakalak edo zirrikituak jorratuko ditugu. Oinarri izango ditugu *Kartzela, genero-erakundea: emakume presoek bizipenak, erresistentziak eta estrategiak*² doktore-tesiaren baitan elkarrizketatutako hainbat emakumeren testigantzak.

Hitz gakoak: espetxea, emakume presoak, agentzia, boterea, estrategiak eta erresistentzia-praktikak.

² Mari Luz Esteban Galarzaren zuzendaritzapean, eta Eusko Jaurlaritzaren doktoretza-aurreko programako beka baten bidez (2013-) garatzen ari den doktore-tesia.

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

2. TALDEA

- **Elisabet Errandonea:** *"Emakumeen pentsioak"*.
- **Miren Guilló:** *"Gorputz, genero eta hilekoaz: gorputzaren epistemologia feministatik abiatuz, hainbat erronka etnografikoren inguruan"*.
- **Miren Manias:** *"Euskarazko zinemaren merkatua: aterabideak aztertzen"*.
- **Estitxu Garai:** *"Publizitate elebiduna aztertzeko proposamen metodologikoa"*.

Emakumeen pentsioak.

Elisabet Errandonea

Laburpena

Emakume eta gizonezko pentsiodunen egoera ez da berdina ez Europan eta ezta Espainian ere. Europar Batasunean egindako ikerketa baten arabera emakume eta gizonezkoen pentsioen arteko tarteak %39koa da. Datu hau deigarria da kontuan hartuta gizon eta emakumeen soldaten arteko tarteak %16koa dela.

Espainian ere emakume eta gizonezko pentsioen artean alde nabarmenak daude. Egoeran hau azaltzen duten kausa batzuk lan merkatuko egoeran aurki ditzakegu: emakumeen jarduera tasa txikiagoa da; beren enplegu tasak ere txikiagoak dira, baina desenplegu tasak handiagoak; emakume eta gizonezkoak ez dira jarduera berberetan aritzen; emakumeen batz besteko soldata txikiagoa da; emakumeen lanaldiak motzagoak dira eta bere artean aldi baterako kontratuak ugariagoak izaten dira.

Baina badira beste kausa batzuk Gizarte Segurantzako araudiarekin lotuta daudenak. Adibidez: erretiratzeko adina eta prestazio kontributzaileak lortzeko behar diren kotizazio aldia eta hauen luzatzea; pentsioen zenbatekoa kalkulatzeko arauak; gutxieneko pentsioen osagarriak eta hauen mugak edo denbora partzialeko kontratuen gizarte segurantzako babesa.

Lan honen oinarriak izan dira gizarte segurantzako arau eta azken aldaketen azterketa genero ikuspegitik, ikusteko ea modu berean eragiten duten emakume eta gizonezkoengan. Era berean erabili dira gizon eta emakumeen kontratazio eta pentsioei buruzko azken hilabeteetan argitaratutako datuak.

Hitz gakoak: gizarte segurantzak, pentsioak, generoa, ezberdintasunak.

Gorputz, genero eta hilekoaz: gorputzaren epistemologia feministatik abiatuz, hainbat erronka etnografikoren inguruan.

Miren Guilló

Laburpena

Komunikazio honetan, doktoretza tesirako aurrera eramán dudán prozesu etnografikoaz aritu nahi nuke. Ikerketa eremuan sartu ahala, etnografian eman ohi diren botere harremanen inguruan ikuspegi kritikoa bat izateko beharra dela eta, hainbat erronka etnografikoren aurrean aurkitu eta kokatu naiz, berauek ere lanaren ardatz bilakatu. Tesiaren ikerketa gaia, hilekoaren politikak, gorputzasuna eta genero harremanen azterketa da, horretarako, zikloaren kultura mediko-zientifiko hegemonikoaren narratiba alternatiboen analisia abiapuntutzat hartuz. Osasunaren (eta osasun "erreproduktiboaren") ikuspegi kritikoez haratago, identitateen adoste-osatzeaz eta harreman sozialetan arakatu.

Elkar lotzen diren aukera metodologiko desberdinak uztartu ditut: gorputz ibilbideak, hilekoari lotutako egitasmoetan behaketa, eta hausnarketa autoetnografikoa. Analisi honetan ezinbestekoa izan da ideologia androzentriko eta biomedikoa problematizatzen duten bestelako ezagutza-modu eta metodologietan arakatzea; Hala, ezinbestekoa baita ere, prozesu (eta harreman) etnografikoan, idazketa prozesuan, edota ekoizpenean oro har eman daitezkeen botere harremanen inguruan hausnartzea; Baita dikotomiek gudan, gure narratiboa eta lengoaiari sor ditzaketen korapiloetan nahastea (gorputz bat izan/eduki, kasu.) Sortzen joan diren erronka etnografikoak tentsio sortzaileetan bihurtzeak, ikerketa bera, (eta oro har mundua, eta ni neuz), beste era batean ulertzen kokatu naute.

Hitz gakoak: gorpuztasuna, generoa, epistemologia feminista, erronka etnografikoak, hilekoa.

Euskarazko zinemaren merkatua: aterabideak aztertzen

Miren Manias

Laburpena

Donostiako Zinemaldiaren azken edizioak iraun bitartean, bolo-bolo aritu gara euskal zinemaren osasunaz. Ez haatik. Presentzia indartsua, askotarikoa eta maila altukoa izan du aurten. Areago, *Loreak* Sail Ofizialean lehen aldiz lehiatzen den euskara hutsean errodatutako filma ikusi dugu. Baina zeren ondorio izan da?

Ez da euskal zinemaren loraldirik, ezta egonkortzerik ere. Zinemaldiak errealitatearen zati bat islatzen du, ez besterik. 2000ko hamarraldiaren hasieran, Eusko Jaurlaritzak eta EiTbk martxan jarritako neurri eta adostutako hitzarmenen emaitza islatzen du; euskal zinema –eta, bereziki, euskarazko ekoizpena- babesteko agertutako borondate eta konpromiso instituzionalak ahalbidetutakoa. Zergatik behar dugu zinema euskaraz, ordea? Harago: gure komunitateak bakarrik behar al du?

Batetik, hala ez egitea errealitatea eta aniztasun kulturala sinplifikatzea litzateke, hizkuntzak ezabaraziko bagenitu bezala. Euskara existitzen da, eta gu hizkuntza horren parte gara. Hizkuntza hori duen herria. Horri erantsi behar zaio euskarazko filmak gu egiten baditugu ez dituela inork egingo; kohesio funtzioa duten balio eta esangura garrantzitsuak hedatzeko aukera galtzearekin batera.

Gutxieneko ekoizpena bermatuta, hurrengo urratsa jendea zinema aretoetara eramatea litzateke; filma ekonomikoki eta kulturalki errentagarri egingo lukeena. Printzipioz, jatorrizko bertsioan ikus dezan. Alabaina, euskarazko zinemaren merkatu txikiak eta orain arteko harrera datuek bizkar eman diete filmi –salbuespenak kasu-. Horregatik, euskarazko zinemaren egungo maila ikusita –lan askok

lortu dute etxean baino arrakasta handiagoa kanpoan-, kanpora eramateko mekanismoak lantzeko garaia da.

Ikerketa honetan euskarazko zinemaren egungo aterabideak aztertu eta horien diagnostikoa egingo da, euskara etxeko produktuak nazioartekotzeko oztopo ez eta kanpoko errekonozimendua eragile indartsu dela abiapuntu hartuta. Horretarako, *80 egunear* (2010) filmaren kasu azterketa erabiliko da.

Hitz gakoak: euskarazko zinema, zinema distribuzioa, hizkuntza minoritarioak, ikus-entzunezko industria, nazioartekotzeko ereduak.

Publizitate elebiduna aztertzeke proposamen metodologikoa

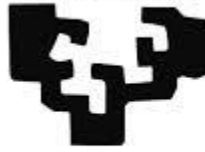
Estitxu Garai

Laburpena

Publizitate elebiduna ohikoa da gurean. Euskaraz barreiatzen diren publizitate-mezuak ez dira, oro har, elebakarrak, hau da, gaztelaniazkoarekin batera ikusten dute argia. Publizitate-idazketaren ikuspuntutik, bi mezu horien eraginkortasuna modu konparatiboan aztertzeke metodologia-proposamena da komunikazio honetan aurkeztuko duguna.

Hitz gakoak: publizitatea, elebitasuna, euskara, metodologia.

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

3. TALDEA

- **Gorka Salces:** *"Euskaldunak hedabideen aurrean: iritziak, ohiturak eta jarrerak".*
- **Itxaso Martín:** *"Eromenaren isiltasuna: instituzio psikiatrikoetan ingresatuta egon diren emakumezkoen komunikatzeko era ezberdinak".*
- **Josu Martínez:** *"Katebegi galduak. Euskal Herriari buruzko zinema dokumentalaren historia petrala".*
- **Zuriñe Rodríguez:** *"Generoa eta gatazka armatua lantzeko ekarpen metodologikoa: ETAko emakumeei begirada bat".*

Euskaldunak hedabideen aurrean: iritziak, ohiturak eta jarrerak

Gorka Salces

Laburpena

Gaur egun, euskarazko hedabideek erronka bikoitzari egin behar diote aurre. Alde batetik, mundu mailako krisia bizi dute komunikabideek, bat-batekotasunean oinarritutako ohitura komunikatiboak eta doako edukiak orokortzearen ondorioz. Bestetik, euskal hiztunen tipologia asko ugaritu da azken hamarkadetan, eta, hortaz, identifikatzen errazagoa zen publiko potentzialarentzako produktuak sortzetik ezaugarri jakin batzuei lotzen zailagoa den komunitate bati zuzendutako produktuak ekoiztera igaro dira euskarazko hedabideak. Euskaldunen iritziek, ohiturek eta jarrerek kontsumoan izan dezaketen eraginaz jabeturik, proiektu honek aldagai horien nolakotasuna eta jatorria identifikatzea du xede, etorkizunera begira sektoreak publiko potentziala hobeto ezagutu eta estrategia berriak jorra ahal ditzan.

Hitz gakoak: euskarazko hedabideak, kontsumoa, iritziak, ohitura, jarrerak.

Eromenaren isiltasuna: instituzio psikiatrikoetan ingresatuta egon diren emakumezkoen komunikatzeko era ezberdinak

Itxaso Martín

Laburpena

"The thinking of people like me is only taken seriously if we learn your language."

(Amanda Baggs, In My Language, 2007).

Garatzen ari naizen Doktorego Tesian (*Memoria eta azpimemoria: hutsune bihurtutako emakumeak gizartearen eta moralaren ispilu*) oinarritutako komunikazioa da proposatzen ari naizen hau.

Eromenaren definizioa historian zehar feminitatearen eta maskulinitatearen ezaugarri hegemonikoei lotuta egon da (Appignanesi, 2008:8). Azken mendeetan, emakumezkoen gorputzak, gorputz emozionalak bezala ikusi dira, arrazionaltasunari, hau da maskulinitateari lotutako ezaugarriari, erabat kontrajarriak bezala. Hizkuntza bera da arrazoitzeko gaitasuna adierazteko bide nagusia; beraz, eta erotzat jotako emakumezkoek ez dute bakarrik "arrazoia galtzen", "hitza ere galtzen" dute.

Baina, ez hitz egiteak ez du esan nahi komunikatzen ez duzunik eta, hain zuzen, emakumezko hauek hori egiteko beste bide batzuk jorratu dituzte. Komunikatzeko modu alternatibo horietako bat isiltasun aktiboa praktikatzea da, jakitun baitira, erabiltzen duten edozein hitz euren diagnostikoa berresteko bakarrik balioko duela. Lila Abu-Lughod-ek esaten duen bezala, isiltasun aktiboa erresistentzia aktibo bezala uler daiteke: "Araudia haustea, sistemari erresistentzia jartzeko eta sistema horretatik onura ateratzen dutenen autoritatea desafiatzeko modu bat bezala ulertu daiteke" (1990:47).

Komunikazio honetan, Euskal Herriko psikiatriko batean ingresatutako emakumezkoen esperientzia aztertzen da. Gizarteak ezarritako rola hausteagatik erotzat jotako emakumezkoek praktikatu duten (kontzienteki edo ez) isiltasunak dira horretarako abiapuntu.

Ikerketa lan honetan, baita ere, isiltasun hori gero tesian irudikatzeko moduei buruzko gogoeta egiten da. Honela, idazketa izango da gako nagusia. Adibidez, erabiltzen diren esaldi motzek eta errepikapenek orrialdearen zati handi bat zuri uztea dakarte. Izan ere, isiltasuna erabili duten horien errekonozimendua, isiltasuna irudikatuz bakarrik lortuko da.

Bibliografia:

Abu Lughod, L. (1990). "The romance of resistance: Tracing transformations of power through Bedouin women". *American ethnologist*, 17(1), 41-55.

Appignanesi, L. (2011). *Mad, bad and sad: A history of women and the mind doctors from 1800*. Hachette, UK.

Hitz gakoak: eromena, isiltasuna, lan-etnografiko-totala, komunikazioa.

Katebegi galduak. Euskal Herriari buruzko zinema dokumentalaren historia petrala.

Josu Martínez

Laburpena

Komunikazio honetan, zinema lurralde honetara iritsi zenetik eta ETBren sorrerara arte, historiako aro ezberdinetan Euskal Herriari buruz egin diren zenbait filma dokumental aztertuko ditugu.

Hala, zenbait titulu esanguratsuren aldagai ezberdinak ikertuz, ikusiko dugu, zinemaren historiaren hastapenetatik, Euskal Herria mugaz gaindiko errealitate natural eta desberdindu gisa pantailan erakutsi duten pelikula dokumentalak egon direla. Bai atzerritarrek, bai euskaldunek berek eginak. Eta haien artean, denek, ezaugarri komun handiak izan dituztela, batez ere, imaginarioari dagokionean (herri nekazari eta arrantzalea, euskalduna, nortasun berezi eta harrokoa..) nahiz eta, gehienetan, autoreek ez zituzten haien lanen aurrekariak ezagutzen.

Errealitate honek, katebegiz katebegi hausten joan den kate filmiko bat agertuko digu, gure irudizko ondare ahantzia.

Hitz gakoak: zinemagintza, historia, euskal kultura, iruditeria.

Izenburua: Generoa eta gatazka armatua lantzeko ekarpen metodologikoa: ETako emakumeei begirada bat

Zuriñe Rodríguez

Laburpena

ETako emakumeen parte hartze politikoa aztertzen duen doktorego tesian erabili den metodologia aurkezten da komunikazio honetan. ETAn parte hartu duten pertsonak ditu subjeto ikerketa honek, zehazki, ETAn ibilitako emakumeen esperientziak, sentipenenak eta ikuspuntuak. Euren parte hartze politikoa aurkitu dituzten oztopoetan zein sortutako estrategietan oinarritzen da ikerketa bera. Beraz, emakumeen subjektibitatean murgiltzen den analisia da.

Subjektibitate horiek azaleratzeko biziki garrantzitsua izan da metodologia zehatz bat sortzea, hain zuzen ere, aportazio feministan oinarritzen den metodologia. ETako emakumeak ikerketaren erdigunean jartzea izan da beti helburu nagusia, zainduak sentiaraziz eta analisi *extraktibista* alde batera utziz. Bere nahiak eta lengoaiak izan dira ikerketaren denborak eta faseak markatu dituztenak eta emakume bakoitzak duen barne burujabetzarako prozesua lagungarria izatea espero izan du. Baina, feminismoak planteatzen dituen prozedimendu metodologikoa erabilgarriak ahal dira era berean ETako emakumeen bizitza historiak aztertzeko? Hori da, zehazki, komunikazio honetan aurkeztuko dena. Ikerketaren subjektuak zaindu eta, aldi berean, subjektu beraren bereizitasunetara egokitu, bien arteko oreka bilatuz.

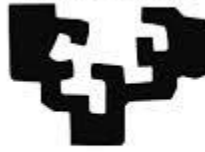
Zeintzuk dira, beraz, ETako emakumeak dituzten bereizitasunak? Lehenik, euren parte hartze politikoa klandestinitatean, era ilegalean eta esetsiak egitera behartuta izan dira. Honen ondorioz, kontaktuak lortzea baditu bere zailtasunak, are gehiago euren konfiantza eskuratzea eta eurekin lanketa zaintzaile bat egitea. Horretarako, prozedimendu metodologiko zehatz batzuk sortu egin dira: konplizitate espazioak eraikitzen, pertsonen zubiak lantzen, eta abar.

Bigarrenik, orain dela urte asko ETAn militatu izan duten emakumeekin lan egin da (lagina 1952-1982 tartekoa izan da). Askok ahantzita zituzten gauzak eta gauzak, edota, garrantzia gabeko kontuak zirela pentsatzen zuten. Memoria berreskuratzeko, ere, prozedimendu metodologiko batzuk sortu izan dira doktorego tesi honetan.

Hirugarrenik eta azkenik, biolentzia handiko testigantzak jaso direnez, emakumeak azaleratu duten sufrimendunekin eta minarekin landu izan da, bere beharrei atenditzen, irekitze eta ixteko estrategia metodologikoak erabiltzen. Prozedimendu metodologiko guzti hauei harreta jarriko diogu komunikazio honetan.

Hitz gakoak: metodologia, emakumeak, ETA.

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

4. TALDEA

- **Onintza Odriozola:** "ETAren lehen nazio-diskurtsoa eta nazio-mugimendua aztergai (1958-1968)".
- **Maialen Altuna:** "Beldurraren identitateak. Genero eraikuntzak lehen frankismoan (1936-1961)".
- **Izaro Gorostidi:** "Informazio dinamikak sozio ingurumen gatasketan: prentsa eta AHT eta Coke kasuak".
- **Gorka Román:** "Desira nazionala (El deseo nacional)".

ETAren lehen nazio-diskurtsoa eta nazio-mugimendua aztergai (1958-1968)

Onintza Odriozola

Laburpena

Mundu sozialean ez dago muga garbirik. Baina mundu sozialari buruzko ikerketa orok mugak behar ditu, eginezina izango litzateke bestela. Espazio eta denbora koordenatu hauek jarri dizkiogu gureari: Euskal Herriko 50eko eta 60eko hamarkadak, gazte abertzale batzuek ETA sortu zuteneko garai historikoa. Gazte haiek garaiko abertzaletasunaren egoera iraultzeko erakunde bat sortzea erabaki zuten. Denborak gero erakutsi digu, erakundearekin batera, espazio politiko berri bat sortu zutela Euskal Herrian: erresistentzia abertzalean nazio askapenaren eta askapen sozialaren alde, batera, borrokatuko zen espazioa (Casanova, 2007).

Gure ikergaiaren kontzeptu giltzarriak kokatze aldera, esan dezagun, nazionalismoa nazioaren ideologia gisa, nazioaren diskurtso eta sinbolismo gisa, eta nazioaren izenean sortutako mugimendu soziopolitiko gisa hartuko dugula. Ideologia eta diskurtsoa estu estuki lotuta daude: berez, ideologiaren barne-osagaiak eta diskurtsoaren kontzeptu gakoak bereiztezinak dira. Esan dezagun, era berean, ideologia eta diskurtso nazionalistak ezartzen dituela mugimendu nazionalistaren helburuak. Beraz, diskurtso ideologikoa nolakoa, halakoa izango da mugimendu nazionalistaren norabidea (Smith, 2004). Gure ikerketan ETAren lehen hamarkadako nazio-diskurtsoa eta diskurtso hark saretu zuen mugimendua aztertuko ditugu: ETAren lehen nazio-diskurtsoaren eta nazio-mugimenduaren bilakaera.

Nazio-diskurtsoari dagokion atalean, ETAren lehen oinarri ideologikoak aztertuko ditugu; eta ordura arteko EAJren diskurtsoarekin konparatuta, zer ekarpen egin zuen nabarmenduko dugu. Zortzi kategoria identifikatu ditugu horretarako: nazio askapena,

askapen soziala, borroka armatuaren erabilera, akonfesionaltasuna, genero-diskurtsoa, Ipar Euskal Herria, munduko nazio askapenak, eta etorkinak. Munduko nazio askoren emantzipazio-prozesuak pil-pilean ziren garaian gorpuztu zuen ETAk diskurtso hura. Horregatik izendatu zuen bere burua Euskal Nazio Askapenerako Mugimendu Iraultzailea (eta V. Biltzarretik aurrera *sozialista*).

Mugimendu gisa, masan eragiteko helburua zuelako, eta iraultzaile gisa 'statu quo'-a errotik irauli nahi zuelako. ETAREN lehen hamar urteetan bere diskurtsoaren inguruan antolatu zen mugimendua aztertzeke lau kategoria identifikatu ditugu: adar kulturala, langile frontea, ekintza adarra, eta beste gizarte-mobilizazio batzuen hasiera.

Metodologiari dagokionez, lan teorikoa eta enpirikoa uztartu ditugu. Batetik, erreferentzia teorikorako, ikertzaile eta saiogile esanguratsuen ekarpenetan oinarritu gara eta ETAREN orduko dokumentu idatziak aztertu ditugu. Bestetik, elkarrizketa sakonaren teknika kualitatiboa erabili dugu. 50eko eta 60eko hamarkadetan Euskal Nazio Askapenerako Mugimenduan edo inguruan agente aktibo izan ziren hamasei lagun elkarrizketatu ditugu.

Bibliografia:

Casanova, I. (2007). *ETA. 1958-2008*. Txalaparta, Tafalla.

Hitz gakoak: ETA, nazionalismo iraultzailea, nazio-diskurtsoa, nazio-mugimendua.

Beldurraren identitateak. Genero eraikuntzak lehen frankismoan (1936-1961) tesi-proiektuaren aurkezpena

Maialen Altuna

Laburpena

Komunikazio honen xedea gauzaten ari naizen doktorego-tesiaren aurkezpen orokor bat egitea da.

Tesi honen helburu nagusia lehen frankismoko genero eraikuntzak aztertzea da, femenino zein maskulinoak. Horretarako, hegemonikoak ziren genero elementu diskurtsiboen nahiz ez diskurtsiboen (emozioak, erritualak) analisisian oinarrituz, hauen hedapena eta eragina aztertu nahi da sortzen ziren erresistentziak identifikatzearekin batera. Interes berezia jarriko da diskurtso eta elementu ez diskurtsiboen diseinuan zein hauen hedapen eta barneratze prozesuetan emozioek, eta hauen artean batez ere beldurrak, izan zuten eraginean.

Tesi-proiektua aurkezteko, lehenik eta behin, ikerketaren aurkezpen orokor bat gauzatuko da, arreta ikerketaren alderdi esanguratsuenetan jarritz. Honen ostean, erabiliko diren iturrien azalpen bat emango da eta, azkenik, helburu eta hipotesiak azalduko dira.

Hitz gakoak: frankismoa, genero eraikuntzak, emozioak, beldurra.

Informazio dinamikak sozio ingurumen gatazketan: prentsa eta AHT eta Coke kasuak

Izaro Gorostidi

Laburpena

Ikerlan honetan ingurumen sostengarritasunaren gai eta auziei, euren dimentsio komunikatibotik hurbildu gara, perspektiba sozio-politiko batetik. Ikerketa tesi honen hipotesi nagusia zera da, Euskal Herrian, beste ikerketa batzuetan aurkitu dugun bezala (TEA project- 1998-2001, Cuadra, 2001 eta Rodriguez, 2006) ingurumen gatazkak ditugu nonahi, askotan inkomunikazio, informazio faltagatik eta pertsona edo talde interesatuen parte hartze eskasagatik, baina, eragile ekonomiko, politiko eta gizarte mugimenduen arteko harremanak asko hobetu daitezke euren arteko komunikazioa eta elkarren arteko informazio kanalak sakontzen, finean parte hartze politikak era garden eta zabalago batean egiten.

Ikerlan hau burutzeko hiru lerro mugatzaile erabili ditugu: espaziala, denborazkoa eta edukizkoa. Ikerketa garatuko den marko espaziala Euskal Herria izango da eta zehazki bertan antzeman ditugun bi ingurumen gatazken azterketa kasu azalduko ditugu: AHT eta Muskizeko Coke planta. Aldi berean eta lagin espaziala kontutan edukita, bertan ekoizten den prentsa izango dugu aztergai informazioaren analisi sakona egiteko. Denborazko lerro mugatzailea hautatutako ingurumen gatazken hasiera izango da, 1987 urtea AHTren kasuan eta 2004 urtea Muskizeko Coke plantaren kasuan. Ikerketa burutzeko bukaerako epe muga jarri izan behar genuen 2009.urtea hain zuzen ere. Edukizko muga, lanean azalduko den moduan, energia eta garraio azpiegituren sorreraren ondorioz sortzen diren ingurumen gatazketan kokatuko da.

Komunikazio honen bitartea ikerketa honetan erabilitako marko teorikoa azaldu nahi dugu. Atal honek hiru zutabe nagusi ditu:

informazioa, hedabideak eta iritzi publikoa, sozio-ingurumen gatazkak eta ingurumen komunikazioa. Ardatz teorikoa lantzeko hiruren aurrekari historiko, hurbilpen teoriko eta definizioak ematen dira.

Bibliografia:

Cuadra, A. (2001). "Análisis cruzado de conflictos ambientales como problemas de comunicación". *Revista latina de comunicación*, 40

Rodríguez, M. (2006). "Políticas de comunicación de las instituciones públicas ante proyectos que originan una gran contestación social" *ZER*, 2, 25-55.

Hitz gakoak: sozio-ingurumen gatazkak, ingurumen politikak, komunikazioa. informazioa

Desira nazionala (El deseo nacional)

Gorka Román

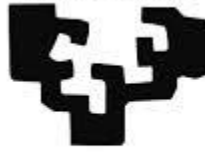
Laburpena

Egun egiten ari naizen eta laster aurkeztuko dudan doktorego tesiak "El Deseo Nacional" du izena. Bertan subjektu politikoak, subjektu nazional izatera bultzatzen dituzten indar eta elementuak aztertu nahiko nituzke. Guzti hauen batuketak mugimendu nazionalak dakartza. Kapital etnosinbolikoa, indarkeria, nazio arteko erlazioak eta *poetaren* hizkuntza performatiboa, subjektu nazionalisten eraketan ezinbesteko rola duten elementuak lirarteke.

Hitzaldirako elementuotako bat aurkeztuko dugu, hain zuzen ere biolentziari dagokiona. Biolentzia ez da esanahirik gabeko fenomeno. Azken hau gizarteetan gertatzen diren aldaketa eta aurrerapen garrantzitsuen azpian dago. Biolentzia erabat esanguratsua da zentzu honetan eta euskal nazionalismoaren eraketan ezinbesteko eragina izan du. Karlistadetatik hasi, Frankoren garaitik eta ETaren ekintzetatik pasatuz, gaur eguneko testuinguru politikora helduko ginateke, hein handi batetan biolentziak marrazturiko testuingurua hain zuzen ere. Biolentzia konstitutiboa edo eragilea, biolentzia defentsiboa eta biolentzia performatiboa testuinguru honi forma eman dioten fenomeno sozialak izaki, aurkezpen honetan jorratu eta aztertuko dira, euskal nazionalismoaren eraketan izan duten rola azpimarratuz.

Hitz gakoak: desio nazionala, biolentzia eragilea, subjektuen eraikuntza politikoa.

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

5. TALDEA

- **Isabel López:** *"Corrupción, transparencia y participación ciudadana"*.
- **Eulalia Flor:** *"Los Gabinetes Itinerantes del gobierno del Presidente Correa como ejemplo de ampliación del espacio público en el Ecuador (2007-2012)"*.
- **Iban Galletebeitia:** *"Changes in the Basque sovereignty process"*.
- **Julia Martí:** *"Gobernanza neoliberal. El Estado al servicio de las corporaciones"*.

Corrupción, transparencia y participación ciudadana

Isabel López

Resumen

La corrupción política es uno de los elementos más importantes para el desprestigio de la democracia y de los políticos. Como consecuencia del escándalo de la corrupción el modelo democrático representativo sufre una crisis de credibilidad que podría superarse con un modelo más participativo.

El objetivo de esta tesis es demostrar que la corrupción política no es algo inevitable sino que se le puede poner freno dotando al sistema de una mayor transparencia y que es posible lograrlo mediante la participación ciudadana ejercida desde las mayores garantías de pluralidad de opiniones.

El ámbito de investigación elegido ha sido el de ayuntamientos de tamaño pequeño y mediano en Andalucía. Esta elección se debe al hecho de que en el ámbito municipal ha sido en donde en primer lugar se detectaron con mayor claridad los síntomas de políticas corruptas y que también en ese espacio ha sido en donde se han puesto en práctica actividades de participación ciudadana.

La metodología de investigación ha sido la de visitar los ayuntamientos elegidos (unos en los que ha habido participación ciudadana y otros en los que no la ha habido) y entrevistar al más amplio espectro sociológico con el fin de comprobar si la hipótesis – a mayor participación ciudadana, menor corrupción y viceversa – se confirma.

Palabras clave: democracia, gestión municipal, corrupción, transparencia, participación ciudadana.

Los Gabinetes Itinerantes del gobierno del Presidente Correa como ejemplo de ampliación del espacio público en el Ecuador (2007-2012)

Eulalia Flor

Resumen

En enero del 2007 con el triunfo de Rafael Correa se da inicio a un nuevo gobierno que surge como una respuesta concreta frente al periodo de inestabilidad y crisis económica, política y social; marcado por cuatro presidentes de la República en nueve años.

La ruptura con los partidos políticos tradicionales abrió la posibilidad de nuevas formas de relación entre el Estado y la sociedad, pues la mediación de estos partidos políticos perdía fuerza y legitimidad. Las expectativas ciudadanas volcaron así sus deseos de estabilidad democrática en este nuevo gobierno: Rafael Correa significó una esperanza donde tenía cabida la voz del "pueblo".

Siguiendo con la línea de otros procesos democráticos en América Latina que plantearon propuestas innovadoras de cara a su vinculación con la sociedad, Rafael Correa, implementó desde el 2007, los Gabinetes Itinerantes como un mecanismo de acercar la gestión del gobierno a la población.

La presente investigación busca conocer, desde las voces de la ciudadanía la percepción de los Gabinetes itinerantes que se han mantenido a lo largo de la gestión de Correa. Se considera que un análisis desde la visión de las poblaciones permitirá conocer y aportar tanto a académicos, estudiantes o agentes políticos informaciones sobre estos espacios de vinculación entre el Estado y la sociedad, y si efectivamente fortalecen la democracia y apoyan los procesos de participación.

Adicionalmente, este estudio pretende ser una contribución al análisis de las prácticas del gobierno para acercar su gestión a la gente y las repercusiones de las mismas en las localidades en las que estas se desarrollan. En un contexto en el cual los partidos políticos han perdido el vínculo privilegiado con las poblaciones, consideramos relevante una investigación de este tipo, en la medida en que ésta permite un mejor entendimiento de nuevas formas de vinculación entre la sociedad y el Estado, no solo a partir de un análisis político pero sobre todo desde un análisis de las percepciones de las poblaciones mismas.

Palabras clave: gabinetes itinerantes, espacio público, interfaces, democracia, participación.

Changes in the Basque sovereignty process

Iban Galletebeitia

Abstract

This communication analyzes how the affirmation and demand for sovereignty has been constructed in the Basque Country. It does so in a dynamic and evolutionary form. It considers from what social context and collective consciousness that imagined conception of sovereignty has been set in motion. And which political, cultural, economic and institutional factors – and their corresponding combination and mobilization – have caused that affirmation and demand for sovereignty to advance or retreat. And, finally, how these factors have in their turn orientated and defined one or another type of sovereign national consciousness.

This case study investigates how Basque actors are reorienting their discussions on the nature of sovereignty to encompass new recognitions of the complexity of multiple identities, and reflections on the changing implications of nationhood and citizenship under transnational impacts, especially within the EU framework.

Similarly, this analysis provides an opportunity for proposing an analytical model that aims to establish the extent to which a determinate confluence of contexts and multiple factors makes it possible to foresee the emergence, consolidation and territorial spread of an affirmation and demand for national sovereignty.

Key words: democratization, sovereign processes, European Union, the Basque case.

Gobernanza neoliberal. El Estado al servicio de las corporaciones

Júlia Martí

Resumen

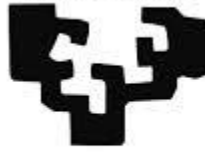
En el actual mundo globalizado, en el que la aparición de nuevos actores y retos altera toda configuración política y social, el modelo de regulación de la sociedad vuelve a estar en disputa. En este contexto, analizamos cómo la expansión teórica y práctica del paradigma de la gobernanza –ampliamente cuestionada por autores como Boaventura de Sousa Santos– supone una consolidación del modelo neoliberal; que conlleva, en el plano político, un ahondamiento de la crisis de legitimidad del Estado Nación y la reestructuración de sus funciones para ponerse al servicio del capital transnacional, en detrimento de sus poblaciones. De esta forma buscamos recuperar las Teorías de Estado críticas, representadas entre otros por Poulantzas, Foucault y Jessop, para cuestionar el papel que desempeña el Estado Nación en relación al auge de poder de las empresas transnacionales. Al mismo tiempo que planteamos la oportunidad que supone la actual crisis política y económica para plantear alternativas al Estado Capitalista, que reflejen una nueva correlación de fuerzas tanto en el plano estatal como en el global.

Algunos de los temas que se abordaran serán una introducción sobre la relación dialéctica entre democracia y economía neoliberal y las contradicciones que plantea; un breve repaso a los debates alrededor de la gobernanza, vinculados al fortalecimiento de la racionalidad neoliberal; un análisis del papel de los Estados Nación en la construcción de la economía global neoliberal; así como el desempeñado por las empresas transnacionales, teniendo en cuenta las estrategias que ponen en práctica para aumentar su poder e influencia; un resumen de las consecuencias que estos procesos tienen para la

democracia y la situación de las mayorías sociales; y, finalmente, se plantearán algunos ejemplos de luchas y alternativas a la racionalidad neoliberal.

Palabras clave: Estado capitalista, gobernanza neoliberal, racionalidad neoliberal, empresas transnacionales, crisis democrática, poder corporativo, soberanía popular.

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

6. TALDEA

- **Patricia Martínez:** *"Procesos participativos institucionales y empoderamiento femenino. El caso de las rederas gallegas"*.
- **Álvaro Martínez:** *"Mensajes para un cambio: el discurso público de las organizaciones contra la violencia política del País Vasco"*.
- **Andrea Bartolo:** *"Los conflictos socioambientales en el tiempo de las movilizaciones globales: los casos de los movimientos en contra del TAV en Valsusa y de la "Y vasca" en Hego Euskal Herria en una perspectiva comparada"*.
- **Tania Martínez:** *"Reconstruyendo imaginarios en torno a las violencias contra las mujeres en el País Vasco: Una propuesta de investigación activista feminista"*.

Procesos participativos institucionales y empoderamiento femenino. El caso de las rederas gallegas

Patricia Martínez

Resumen

La participación es entendida como una alternativa a la democracia representativa tradicional, aquejada de una crisis multidimensional a la que parece no encontrar respuesta. Son muchas las bondades que se identifican en una creciente implicación de la ciudadanía en la toma de decisiones: igualdad, justicia social, transparencia, etc. Sin embargo, si se atiende a las cuestiones de género, la puesta en marcha de procesos democratizadores no implica necesariamente la corrección de la ciudadanía defectiva e incompleta vivida por las mujeres.

La teoría feminista y su investigación aplicada pone de relevancia esta realidad en muchos de sus análisis. Pero también existen casos en los que, a priori, parece vislumbrarse una relación positiva entre participación en redes de gobernanza y el empoderamiento de las mujeres. Los ejemplos de los diversos colectivos feminizados de la pesca en Galicia y Euskadi pueden responder a este patrón, ya que su intervención y lucha en la profesionalización y dignificación de sus respectivos oficios derivan en una creciente adquisición de poder y en un cambio en el reparto del mismo, tanto a nivel individual como colectivo.

En esta comunicación se trata únicamente el caso de las rederas gallegas. Unas trabajadoras que comparten con sus compañeras la invisibilidad, marginación y precariedad derivadas de la división del trabajo en función del género y de un sistema patriarcal que, en general, discrimina a las mujeres tanto en el ámbito de lo material como en el del reconocimiento. Pero estas profesionales también se implican en un proceso de participación con las instituciones locales y autonómicas que provoca cambios a niveles formativos y organizacionales. Lo que

desemboca en la mejora de su oficio y en una transformación en las relaciones de poder tradicionales.

La reconstrucción de esta experiencia -así como la del resto de casos de estudio que compondrán la tesis- se realiza en base a las herramientas ofrecidas por el análisis de movimientos sociales: estructura de oportunidad política; recursos organizativos; tácticas de acción; y marcos interpretativos y discursivos. Unas categorías que se completan a través de la recogida y análisis de documentación -actas, estudios, informes, prensa, etc.- y del trabajo de campo fundamentado en la metodología cualitativa -bajo el paraguas de la perspectiva feminista-. Principalmente, las técnicas usadas son entrevistas en profundidad a diversas personas implicadas en el proceso.

Todo ello, con el objetivo de analizar el potencial de la participación respecto al empoderamiento de las mujeres en los procesos seleccionados e identificar aquellos factores que pueden ser relevantes en esta relación. En otras palabras, el fin es responder a las siguientes preguntas: ¿la implicación de estas trabajadoras en escenarios políticos de gobernanza participativa contribuye a la corrección de las desigualdades de género sufridas por las mismas? Si es así, ¿qué variables influyen en esta adquisición de poder? ¿Se pueden establecer pautas generales entre las distintas experiencias seleccionadas?

Palabras clave: democracia, empoderamiento, feminismo, participación, pesca, rederas.

Mensajes para un cambio: el discurso público de las organizaciones contra la violencia política del País Vasco

Álvaro Ramírez

Resumen

En el País Vasco, las organizaciones contra la violencia política son de gran importancia a la hora de desarrollar, difundir y consolidar una serie de repertorios simbólicos y prácticos relacionados con la cultura de paz. El trabajo de dichas organizaciones abarca desde la reflexión individual hasta la acción colectiva, aportando a la esfera pública nuevos significados relacionados con el conflicto vasco, e impactando de manera notable en el posicionamiento que mantiene la sociedad con respecto al mismo.

Para que dicha intervención en el campo social sea posible, las organizaciones contrarias a la violencia de motivación política deben articular un discurso público y optimizar su circulación entre redes vecinales, sindicatos, organizaciones educativas, medios de comunicación, partidos políticos, organizaciones religiosas, ONGs, etc. ¿Cuál es su estrategia en este sentido? ¿Qué factores afectan de manera determinante a la elaboración de sus mensajes públicos? *Grosso modo*, esta construcción discursiva implica dos tipos de procesos: internos (relacionados con la producción del mensaje) y externos (relacionados con la difusión del mismo). En consecuencia, la fortaleza del discurso creado depende de la fortaleza de ambos procesos. Entrando en detalle, *los discursos públicos más potentes se crean en aquellas organizaciones económicamente solventes, diferenciadas con respecto a otras entidades, ideológicamente coherentes, que pertenezcan a una red social influyente y capaces de crear un mensaje de interés general.*

Para saber si esta hipótesis es válida o no, entre los meses de junio y agosto de 2014 se entrevistó a diez miembros (cinco mujeres y cinco varones) de las siguientes organizaciones opuestas a la violencia política en el País Vasco: Bakeola, Baketik, Gernika Gogoratuz, Gesto por la Paz y Lokarri. Los ítems en torno a los cuales giraron las entrevistas fueron: 1. Estrategia Comunicativa, 2. Fortaleza Económica, 3. Diferenciación, 4. Necesidad de cooperación, 5. Redes sociales afines y 6. Interés del mensaje producido.

Palabras clave: cultura de paz, discurso público, movilización social, organizaciones pacifistas; País Vasco.

Los conflictos socioambientales en el tiempo de las movilizaciones globales: los casos de los movimientos en contra del TAV en Valsusa y de la "Y vasca" en Hego Euskal Herria en una perspectiva comparada.

Andrea Bartolo

Resumen

En la presente investigación se estudiarán, por medio de un análisis comparativo, dos contiendas políticas transgresivas, de carácter territorial y socioambiental, que tienen como objeto la construcción de Trenes de Alta Velocidad: los conflictos contra el TAV en Valsusa (Italia) y contra la "Y vasca" en Hego Euskal Herria.

En el marco teórico se utilizarán y problematizarán diferentes teorías de estudio de los movimientos sociales -*ciclos de acción colectiva, agenda clásica, agenda dinámica*-, introduciendo también las categorías analíticas de estudio de conflictos socio-ambientales -*Nimby, Lulu, militant particularism*-, de modo integrado e interactivo.

El estudio de campo se desarrollará mediante la utilización de recursos metodológicos heterogéneos, cualitativos (entrevistas en profundidad, *focus groups*, análisis crítico del discurso) y cuantitativos (cuestionarios y encuestas), que permitan un análisis exhaustivo de los contextos -históricos, sociales y políticos-, de los actores y de los discursos que caracterizan los conflictos considerados.

Para comparar los episodios contenciosos se utilizará el método *D.O.C.* (Mc Adam, Tilly, Tarrow: 2001), que se propone de sintetizar las teorías de estudio de movimientos sociales en un modelo de análisis *dinámico y relacional*. En este sentido la investigación no se limitará a aplicar el modelo propuesto, sino que lo someterá a análisis crítico, problematizando sus aspectos y subrayando sus limitaciones analíticas a la hora de describir y explicar los procesos de acción colectiva.

Palabras clave: *acción colectiva, contiendas políticas, procesos y mecanismos de movilización, conflictos socio-ambientales.*

Reconstruyendo imaginarios entorno a las violencias contra las mujeres en el País Vasco: Una propuesta de investigación activista feminista.

Tania Martínez

Resumen

El proyecto de investigación que se propone en esta tesis doctoral, tiene como objetivo principal el identificar, evidenciar y deconstruir casos de violencias contra las mujeres que participan en espacios y sectores sociales progresistas y de izquierdas en el País Vasco. Del mismo modo, plantea un recorrido por las campañas, estrategias y reflexiones que desde el movimiento feminista se han realizado al respecto, así como un análisis de los elementos que estos sectores han incorporado durante los últimos años para combatir el sexismo en sus filas.

Siguiendo el hilo trenzado por diversas autoras dentro del mundo académico, pero también desde el movimiento feminista preponderantemente autónomo, se pretenden visibilizar mecanismos, dispositivos de construcción, mantenimiento y justificación de esta/s violencia/s, así como las características que rodean al maltratador políticamente correcto³.

El presente proyecto de tesis doctoral se encuentra en la primera fase de su desarrollo, habiéndose realizado parte de la documentación bibliográfica, primeras entrevistas y narrativas a mujeres que han sufrido violencias en el ámbito que nos ocupa. Es por ello que la intencionalidad de esta comunicación se centra en defender una metodología de investigación y producción del conocimiento crítica con el enfoque positivista, sensible a la relación de poder que se establece

³ El término “maltratadores políticamente correctos” lo tomo prestado de Barbara Biglia y Conchi San Martín, que lo utilizan para denominar al militante que resulta ser un maltratador. Biglia, B. y San Martín, C. (2007). “Rompiendo imaginarios: maltratadores políticamente correctos”, en *Estado de wonderbra. Entretendiendo narraciones feministas sobre violencias de género.*, Ed. Virus, Barcelona.

entre investigadora y sujeta investigada, que parte de la justificación del conocimiento situado y que pretende ser afín a la epistemología feminista. Una de las técnicas de investigación utilizada es la producción de narrativas, sobre la cual trataremos a lo largo de la siguiente comunicación.

Palabras clave: violencias contra las mujeres, maltratadores políticamente correctos, epistemología feminista, conocimiento situado, producciones narrativas.

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

7. TALDEA

- **Ion Andoni del Amo:** *"Party & borroka. Jóvenes, música(s) y conflicto(s) en Euskal Herria. Transformaciones identitarias a comienzos del siglo XXI".*
- **Irantzu Fernández:** *"Nerabeen maitasuna ezbaian: helduzentrismoaren indarra "egiazko" maitasunaren eraikuntzan".*
- **Jon Azkune:** *"Eskoziar nazionalismoa: bazterretik zentrora".*

Party & Borroka. Jóvenes, música(s) y conflicto(s) en Euskal Herria. Transformaciones identitarias a comienzos del siglo XXI

Ion Andoni del Amo

Resumen

Este trabajo trata de estudiar las transformaciones de la contracultura (musical) vasca a lo largo del siglo XXI, y el sentido de las mismas. Nos referimos a estas expresiones vertebradas por la música y estilo con notable continuidad desde los 60: Euskal Kantagintza Berria, Rock Radical Vasco y Rock vasco. En torno a las cuales se construyen, expresan, interrelacionan y transforman la cultura euskaldun y vasca, los movimientos y conflictos sociales, y las formas de ocio. Y que implican el desarrollo o resignificación de todo un conjunto de infraestructuras y espacios propios, materiales y simbólicos, de comunicación social.

Especialmente registramos los cambios desde comienzos del nuevo siglo, pues resulta un periodo apenas transitado en los trabajos hasta ahora realizados, y las importantes novedades coyunturales hacen sumamente interesante rastrear esas transformaciones y su sentido. De interés para interpretar lo que sucede en Euskal Herria y, dada la importancia de los componentes contraculturales en nuestra historia reciente, también en lo que este caso pueda aportar a otros debates más generales.

Por tanto, sobre ese objeto que es la contracultura vasca, hemos situado el foco, pero operando una doble apertura focal. Una primera tratando de registrar también las expresiones musicales que suceden en sus márgenes. Una ampliación mayor, para captar los cambios sociales, económicos y políticos más de fondo y situar nuestras interpretaciones en relación a ellos.

Palabras clave: música, culturas juveniles, conflicto, identidad, Euskal Herria.

Nerabeen maitasuna ezbaian: helduzentrisismoaren indarra

“egiazko” maitasunaren eraikuntzan

Irantzu Fernández

Laburpena

Komunikazio hau 2010an hasi nuen maitasunaren eta nerabezaroaren inguruko doktoretza-tesian oinarrituta dago. Ikerlanean nerabeen maitasun diskurtsoak eta praktikak aztertzen dira ikuspegi antropologiko eta feminista batetik.

Ikuspegi feminista eta antropologikoan, eta autore ezberdinen planteamenduetan oinarrituz (Abu-Lughod, 1986; Lutz, 1990; Ahmed, 2004; Esteban, 2007, 2011), maitasuna testuinguru zehatzetan baitan ikertu da, generoak ahalbidetzen dituen botere desberdintasunak azpimarratuz. Ikerketa honetan, generorekin batera beste aldagai batzuek ere tokia izan dute: adina eta klase soziala, esate baterako. Ikerlana Bilboko testuinguru sozio-ekonomiko ezberdinetan kokatuta dauden hiru ikasketa zentroetan egin da. Bi urteetako datu biltzea izan da: behaketa parte-hartzailea, elkarrizketak eta talde eztabaidak egin dira nerabeekin.

Aspektu ezberdinak lantzen ditudan arren, hemen pasarte batetara mugatuko naiz: nerabeen maitasunaren kontzeptualizazioek duten pisu helduzentrikoa aztertzeraz. Ikerketa prozesuan zehar, nerabeen maitasun harremanak zalantzan jartzen direla nabaritu izan da arrazoinamendu ezberdinekin: *Baina, nerabeen arteko maitasuna egiazkoa da? edota Nerabeek oraindik ez dakite zer den maitasuna, garai horretan jolasak baino ez dira, imitazio hutsak...* Esapide hauek kokapen helduzentriko batetik gauzatzen dira. Klaudio Duarteren esanetan (2006), heldutasuna erreferentziazko gunea da gazteentzako, zer izango diren eta zer egin beharko duten gizartean aintzat hartzeko (heldutasuna, erantzukizuna, kontsumo eta ekoizpen merkatuan integratuta, famili erreprodukzioa, etab.) (ibidem, 2006:62). Halaber,

ikuspegi helduzentriko hori nerabeen maitasun narrazioetan txertaturik dago. Euretariako askok "benetako" maitasuna etorkizunean aurkituko dutela sinesten dute.

Begirada helduzentriko horri kritika egingo zaio, nerabeen maitasun bizipenak gutxiesten dituelako, beste arrazoi batzuen artean. Era berean, bazterketa honek sortzen dituen ezusteko aldaketarako abaguneei erreparatu zaie.

Bibliografia:

Abu-Lughod, L. (1986). *Veiled Sentiments*. University of California, Berkeley.

Ahmed, S. (2004). *The Cultural politics of emotion*. Edinburgh University Press, Edinburgh.

Duarte, K. (2006) *Discursos de resistencia juveniles en sociedades adultocéntricas*. DEI, San José.

Esteban, M.L. (2007). "Algunas ideas para una antropología del amor". *Ankulegi Revista de Antropología Social*, 11, (71-85).

Esteban, M.L (2011). *Pensamiento amoroso*. Ediciones Bellaterra, Barcelona.

Lutz, C.A. & Abu-Lughod, L. (eds.) (1990) *Language and the Politics of Emotion*. Cambridge University Press, Cambridge/Paris.

Hitz gakoak: maitasuna, nerabeak, generoa, helduzentrismoa, antropologia.

Eskoziar nazionalismoa: bazterretik zentrora

Jon Azkune

Laburpena

70. hamarkadatik gaur egunera arte, Europa Mendebaldean euren nazioentzako soberania eskaerak egiten dituzten mugimenduak asko indartu dira. Eskozian ere mugimendu nazionalista indartsu bat egituratu da, SNP alderdia izanik honen ordezkari nagusia. Hala ere, urte luzez eskoziar nazionalismoa mugimendu politiko ahula izan da. Eskozia mailan, 70. hamarkadara arte eragin gutxiko eragilea izan zen eta behin Eskozian indartuta, Britainiar sistema politiko zentralizatuan periferiako talde ahula izaten jarraitu zuen.

1999. urtean eskoziar nazionalismoaren aldarrikapen historikoa izandako Eskoziar Parlamentua sortu zen. 2007. urtean aldiz, hauteskundeak irabazi ostean SNP-k Eskoziako Gobernuaren lehenengo aldiz erdietsi zuen eta 2011ko hauteskundeetan gehiengo absolutua irabazi ostean 2014ko irailaren 18an independentzia erreferenduma deitzea lortu zuen.

SNP-k sistema politikoaren bazterretik erabateko zentralitate politikoa lortzeko igarotako prozesua ulertzeko gizarte mugimenduen agenda klasikoak ekintza kolektiboa azaltzeko garatutako hurrengo aldagaiak erabiliko dira: aukera politikoen egitura bere dimentsio egonkor eta aldakorrean, antolakuntza egiturak, ekintza erreperitorioak eta aldagai diskurtsiboa.

Hitz gakoak: nazionalismoa, Eskozia, gizarte mugimenduak.